

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішення четвертої сесії
районної ради сьомого скликання
від 25 березня 2016 року № 58

ПРОГРАМА

**протидії захворюванню на туберкульоз
у Куликівському районі на 2016-2019 роках**

сmt Куликівка

2016 рік

I. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Туберкульоз – одне з найпоширеніших та найзагрозливіших захворювань. Туберкульоз не має «адреси», «посади», не має «паспорта», не розрізняє соціального статусу і однаково небезпечний для усіх.

З 1995 року в Україні зареєстровано епідемію туберкульозу, яка і донині невинно прогресує. Щороку на туберкульоз захворюють майже 40 тис. українців, з них на «відкриту» форму туберкульозу близько 30%, помирає щорічно понад 10 тис. осіб. Україна по рівню смертності від туберкульозу займає перше місце в Європі.

Впродовж останніх 15 років рівень захворюваності на туберкульоз в районі виріс з 36 до 96 хворих на 100 тис. населення. Заходи протидії туберкульозу, які здійснювались в попередні роки мали свій результат, але суттєво не вплинули на епідемічну ситуацію з туберкульозу.

Туберкульоз на сьогодні залишається гострою і актуальною проблемою в Куликівському районі.

В районі на протязі останніх трьох років було вперше виявлено 50 хворих. Захворюваність в районі становить 74,4-82,2 на 100 тис. населення. Високою залишається смертність від туберкульозу, щороку в районі від туберкульозу помирає 2-3 хворих, смертність становить 10,3 – 17,3 на 100 тис. населення. Така ситуація зумовлена соціально-економічними та медичними факторами, зокрема зниженням рівня життя населення, наявністю значної кількості хворих осіб, що перебували у місцях позбавлення волі, поширенням хіміорезистентного туберкульозу та ВІЛ-інфекції. Виявляються вперше тяжкі поширені форми туберкульозу, про що свідчить висока питома вага (більше 12%) деструктивних форм серед вперше захворівших на туберкульоз легенів.

В соціальній структурі захворюваності на першому місці знаходяться непрацюючі верстви населення та пенсіонери. Це свідчить про те, що туберкульоз є хворобою, в основному соціально-незахищеної частини населення.

Гострою проблемою сьогодення є ВІЛ-асоційовані форми туберкульозу. В районі зростає захворюваність і смертність від цієї поєднаної патології. В минулому році виявлені три хворих з ВІЛ-асоційованим туберкульозом, один із них помер.

Однією з особливостей епідемії туберкульозу на даний момент є тенденція щодо зростання частоти резистентних штамів мікобактерії туберкульозу серед бактеріовиділювачів, що сприяє погіршенню ситуації з туберкульозу. На обліку у фтизіатра Куликівської ЦРЛ знаходиться 11 хворих з мультирезистентним туберкульозом.

Чим раніше виявлено захворювання, тим більше шансів на повне одужання при умові ефективного лікування. Для цього використовуються загальноприйняті методи виявлення туберкульозу: туберкулінодіагностика (реакція Манту), флюорографічне обстеження та лабораторні методи.

До цього часу одним з основних методів масового обстеження населення з метою виявлення туберкульозу залишається флюорографія. За останні два роки флюорографічно обстежено 16587 осіб, залишаються необстеженими 1068 при загальній кількості дорослого населення в районі 15221, тобто 6,6 відсотків населення не обстежуються на туберкульоз впродовж двох років.

II. МЕТА ПРОГРАМИ

Метою цієї Програми є поліпшення епідемічної ситуації шляхом зниження показників захворюваності та смертності населення від туберкульозу, запобігання розвитку хіміорезистентного туберкульозу, покращенню профілактики, підвищення ефективності лікування, покращенню лабораторної діагностики туберкульозу, удосконалення системи підготовки і перепідготовки медичних працівників.

III. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ

Для досягнення визначеної цією Програмою мети слід забезпечити:

- поліпшення підготовки медичних працівників з фтизіатрії при тубкабінеті Куликівської ЦРЛ;
- систематичне інформування населення району з питань профілактики туберкульозу і лікування хворих, соціальну рекламу здорового способу життя;
- координацію роботи управлінь районної державної адміністрації, інших органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, всіх зацікавлених служб та відомств, громадських організацій у сфері запобігання поширенню туберкульозу;
- застосування стандартизованого лікування хворих під наглядом медичного працівника;
- розподіл медичним закладам району антимикобактеріальних препаратів;
- удосконалення системи обліку і звітності щодо результатів лікування кожного хворого;
- вжиття заходів щодо запобігання поширенню ВІЛ-асоційованого та хіміорезистентного туберкульозу;
- залучення всіх закладів охорони здоров'я району до проведення своєчасної лабораторної діагностики туберкульозу із застосуванням методу мікроскопії, мазка мокротиння;
- надання соціальних послуг хворим на туберкульоз із залученням до цієї роботи громадськості.

Визначені у додатку до Програми завдання і заходи на 2016-2019 роки з подолання епідемії туберкульозу базуються на сучасних міжнародних підходах до їх стратегічного планування відповідно до пріоритетності – невідкладні, першочергові, рекомендовані.

IV. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОГРАМИ

Фінансування Програми здійснюється в межах видатків, передбачених районним бюджетом, а також за рахунок інших джерел незаборонених законодавством.

Розподіл коштів районного бюджету на виконання Програми

№ п/п	Етапи реалізації Програми	Роки	Видатки коштів з районного бюджету, тис. грн.
1.	I	2016	30,4
2.		2017	30,9
3.	II	2018	30,9
4.	III	2019	30,9
		Всього:	123,1

V. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВІД ПРОГРАМИ

Виконання Програми дасть змогу:

- щороку знижувати не менше як на один відсоток рівень захворюваності та смертності від туберкульозу;
- запобігти поширенню хіміорезистентного туберкульозу;
- знизити показник частоти переривання лікування до 10 відсотків, довести кількість виявлених із застосуванням методу мікроскопії мазка мокротиння випадків захворювання на туберкульоз серед осіб, що вперше захворіли – до 50 відсотків;
- удосконалити систему надання населенню протитуберкульозної допомоги, підготовки і перепідготовки медичних працівників з питань профілактики і діагностики туберкульозу та лікуванню хворих;
- своєчасно виявляти хворих на туберкульоз.

У результаті стабілізації епідемічної ситуації очікується зменшення видатків з районного бюджету, передбачуваних для запобігання поширенню туберкульозу.

Головний лікар комунального закладу
“Куликівська центральна районна лікарня”

О.С. Хорошок

ЗАХОДИ

по реалізації Програми протидії захворюванню на туберкульоз у Куликівському районі на 2016–2019 роки

№ п/ п	Назва напрямку діяльності					Перелік заходів Програми	Строк виконан- ня заходу	Відповідаль- ні за виконання	Джерела фінансу- вання	Орієнтов ний обсяг фінансу- вання, усього, тис.грн	Етапи реалізації Програми			
	Завдання і показники	Розподіл за роками (очікуваний результат)									І	II	III	
		У тому числі за роками (тис. грн.)												
		2016	2017	2018	2019									2016
Невідкладні заходи														
1. Організація надання медичної допомоги.														
1.1	Відсоток вперше виявлених хворих на туберкульоз, який діагностовано на амбулаторному етапі	30	40	50	60	Залучення лікувально- профілактичних закладів району до вирішення питань організації своєчасного виявлення туберкульозу та лікування хворих на амбулаторному етапі	2016-2019	Куликівська ЦРЛ	Районний бюджет					
1.2	Відсоток пацієнтів, що пройшли лікування на амбулаторному етапі, серед тих, що не виділяють збудників туберкульозу в навколишнє середовище	40	50	100	100	Забезпечення функціонування кабінету контрольованого лікування на амбулаторному етапі	2016-2019	Куликівська ЦРЛ	Районний бюджет	8,0	2,0	2,0	2,0	2,0

2. Виявлення та діагностика хворих

2.1	Відсоток вперше виявлених хворих на туберкульоз, який діагностовано за методом мікроскопії мазка мокротиння	30	40	50	60	Виявлення хворих за методом мікроскопії мазка мокротиння та рентгено – флюорографії	2016-2019	Куликівська ЦРЛ	Районний бюджет	0,8	0,2	0,2	0,2	0,2
2.2	Відсоток осіб, що контактують з хворими на туберкульоз, обстежених за методом туберкулінодіагностики	100	100	100	100	Виявлення хворих шляхом проведення туберкулінодіагностики серед контактних осіб і осіб, що належать до груп ризику стосовно захворювання на туберкульоз та ВІЛ-інфікованих	2016-2019	Куликівська ЦРЛ	Районний бюджет	1,2	0,3	0,3	0,3	0,3
2.3	Відсоток дітей, обстежених за методом туберкулінодіагностики	90	90	90	90	Раннє виявлення туберкульозної інфекції у дітей шляхом щорічного проведення туберкулінодіагностики	2016-2019	Куликівська ЦРЛ	Районний бюджет	100,0	25,0	25,0	25,0	25,0
2.4	Відсоток охоплення хворих на активний туберкульоз бактеріоскопічним обстеженням	95	95	95	95	Проведення комплексної діагностики туберкульозу	2016-2019	Куликівська ЦРЛ	Районний бюджет	0,8	0,2	0,2	0,2	0,2

2,5	Відсоток охоплення хворих на активний туберкульоз рентгенологічними обстеженням	95	95	95	95	Проведення комплексної діагностики туберкульозу	2016-2019	Куликівська ЦРЛ, Куликівський ВП Чернігівського ВП ГУНП України в Чернігівській області	Районний бюджет	3,2	0,8	0,8	0,8	0,8
3. Лікування														
3.1	Відсоток осіб, що фактично розпочали лікування	100	100	100	100	Проведення стандартизованої контрольованої короткострокової антибактеріальної терапії хворим 1-3 категорій під контролем медичного працівника	2016-2019	Куликівська ЦРЛ, Куликівський районний сектор КВІ управління ДПтС України в Чернігівській області, Куликівський ВП Чернігівського ВП ГУНП України в Чернігівській області	Державного бюджету					
3.2	Відсоток хворих з позитивними результатами лікування	70	75	85	85		2016-2019	Куликівська ЦРЛ, Куликівський районний сектор КВІ управління ДПтС України в Чернігівській області, Куликівський ВП Чернігівського ВП ГУНП України в Чернігівській області						

3.3	Відсоток хворих, що перервали лікування	15	10	5	5		2016-2019	Куликівська ЦРЛ, Куликівський районний сектор КВІ управління ДПтС України в Чернігівській області, Куликівський ВП Чернігівського ВП ГУНП України в Чернігівській області						
3.4	Відсоток хворих з вторинною мультирезистентністю	10	10				2016-2019	Куликівська ЦРЛ, Куликівський районний сектор КВІ управління ДПтС України в Чернігівській області, Куликівський ВП Чернігівського ВП ГУНП України в Чернігівській області						
3.5	Відсоток вилікуваних осіб	65	65	85	85	Проведення стандартизованої контрольованої п'ятикомпонентної антибактеріальної терапії хворим на тяжку форму туберкульозу	2016-2019	Куликівська ЦРЛ, Куликівський районний сектор КВІ управління ДПтС України в Чернігівській області						

								кій області, Куликівський ВП Чернігівського ВП ГУНП України в Чернігівській області						
3.6	Відсоток вилікуваних осіб	55	55	75	75	Проведення стандартизованої контрольованої п'яти і шестикомпонентної антибактеріальної терапії хворим на мультирезистентний туберкульоз	2016- 2019	Куликівська ЦРЛ, Куликівський районний сектор КВІ управління ДПтС України в Чернігівсь- кій області, Куликівський ВП Чернігів- ського ВП ГУНП Украї- ни в Чернігів- ській області						
3.7	Відсоток охоплення хворих на мультирезистен- тний туберку- льоз легенів за наявності показань до хірургічного лікування	60	60	60	60	Забезпечення хірургічного лікування хворих	2016- 2019	Куликівська ЦРЛ, Куликівський районний сектор КВІ управління ДПтС України в Чернігівсь- кій області, Куликівський ВП Чернігівського ВП ГУНП України в Чернігівській області						

3.8						Розроблення порядку надання паліативної допомоги хворим на туберкульоз		Куликівська ЦРЛ	Районний бюджет		-	-	-	-
4. Забезпечення протитуберкульозних закладів антимікобактеріальними препаратами														
4.1						Забезпечення закупівлі протитуберкульозних препаратів I і II ряду	2016-2019	Куликівська ЦРЛ, Куликівський районний сектор КВІ управління ДПтС України в Чернігівській області, Куликівський ВП Чернігівського ВП ГУНП України в Чернігівській області						
5. Моніторинг епідемічної ситуації														
5.1						Проведення системи оперативного епідеміологічного моніторингу за станом захворюваності, організацією протитуберкульозних заходів та процесом лікування	2016-2019	Куликівська ЦРЛ, Куликівський районний сектор КВІ управління ДПтС України в Чернігівській області, Куликівський ВП Чернігівського ВП ГУНП України в Чернігівській області	Районний бюджет					

5.2						Впровадження рекомендованих ВООЗ звітних облікових статистичних форм	2016-2019	Куликівська ЦРЛ, Куликівський районний сектор КВІ управління ДПтС України в Чернігівській області, Куликівський ВП Чернігівського ВП ГУНП України в Чернігівській області	Районного бюджету	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1
-----	--	--	--	--	--	--	-----------	---	-------------------	-----	-----	-----	-----	-----

6. Профілактика туберкульозу

6.1	Відсоток осіб, що належать до декретованих контингентів, яким проведено флюорографічне обстеження	96	97	98	99	Здійснення контролю за своєчасним проходженням профілактичного флюорографічного обстеження декретованих контингентів	2016-2019	Ніжинське міськрайонне управління ГУ Держсанепідлужби у Чернігівській області	Районного бюджету					
6.2	Відсоток осіб, що належать до груп ризику, яким проведено хіміопротекцію	90	90	90	90	Проведення хіміопротекції особам, що належать до груп ризику	2016-2019	Куликівська ЦРЛ, Куликівський районний сектор КВІ управління ДПтС України в Чернігівській області, Куликівський ВП Чернігівського ВП ГУНП України в Чернігівській області	Державного бюджету					

7. Запобігання поширенню ВІЛ- асоційованого туберкульозу

7.1	Відсоток осіб, що перебуває на обліку в протитуберкульозних закладах і охоплені послугою добровільного консультування і тестування	95	99	99	99	Забезпечення доступу осіб ,що перебувають на обліку у протитуберкульозних закладах, до добровільного консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію	2016-2019	Куликівська ЦРЛ, Куликівський районний сектор КВІ управління ДПтС України в Чернігівській області, Куликівський ВП Чернігівського ВП ГУНП України в Чернігівській області	Державного бюджету					
7.2						Забезпечення доступу хворих на ВІЛ-асоційований туберкульоз до антиретровірусної терапії та лікування опортуністичних інфекцій	2016-2019	Куликівська ЦРЛ	Державного бюджету					

8. Підготовка медичних працівників і навчання населення з актуальних питань, пов'язаних із захворюванням на туберкульоз

8.1	Кількість соціологічних досліджень з оцінки поінформованості населення з актуальних питань, пов'язаних із захворюванням на туберкульоз					Удосконалення системи інформування населення з актуальних питань, пов'язаних із захворюванням на туберкульоз	2016-2019	Куликівська ЦРЛ, РЦСССДМ, Куликівський ВП Чернігівського ВП ГУНП України в Чернігівській області, районна	Районного бюджету	1,2	0,3	0,3	0,3	0,3
-----	--	--	--	--	--	--	-----------	--	-------------------	-----	-----	-----	-----	-----

							організація Товариства Червоного Хреста України							
8.2						Систематичне видання і розповсюдження серед населення соціальної реклами та інформаційно-просвітницьких матеріалів з актуальних питань, пов'язаних із захворюванням на туберкульоз	2016-2019	Куликівська ЦРЛ, РЦСССДМ, Куликівський ВП Чернігівського ВП ГУНП України в Чернігівській області, районна організація Товариства Червоного Хреста України	Районного бюджету					
9. Розвиток матеріально-технічної бази протитуберкульозних закладів														
9.1	Створити умови для перебування осіб, хворих на туберкульоз, в ізоляторах тимчасового утримання						2016-2019	Куликівський ВП Чернігівського ВП ГУНП України в Чернігівській області	Державного бюджету					
9.2	Створення умов для організації обов'язкової госпіталізації хворих, що виділяють						2016-2019	Куликівська ЦРЛ, Куликівський районний сектор КВІ управління	Державного бюджету					

	збудників туберкульозу у навколишнє середовище						ДПтС України в Чернігівській області, Куликівський ВП Чернігівського ВП ГУНП України в Чернігівській області							
10. Соціальний захист працівників лікувально-профілактичних закладів, що надають допомогу хворим на туберкульоз та самим хворим														
10.1					Здійснення заходів, спрямованих на заохочення спеціалістів до роботи у лікувально-профілактичних закладах	2016-2019	Куликівська ЦРЛ	Державного бюджету						
10.2					Надання соціальних послуг хворим на туберкульоз на амбулаторному етапі	2016-2019	Куликівська ЦРЛ, управління соціального захисту населення райдержадміністрації	Державного бюджету						
10.3	Кількість протитуберкульозних закладів, що забезпечені засобами індивідуального захисту органів дихання(абс)				Забезпечити протитуберкульозні заклади дезінфекційними камерами та деззасобами, бактерицидними ультрафіолетовими випромінювачами, засобами індивідуального	2016-2019	Куликівська ЦРЛ	Районний бюджет	7,5	1,5	2,0	2,0	2,0	

						захисту працівників протитуберкульозних закладів залежно від небезпеки робочого місця та пацієнтів, потенційних виділювачів мікобактерій туберкульозу								
	Всього									123,1	30,4	30,9	30,9	30,9

Головний лікар комунального закладу
 “Куликівська центральна районна лікарня”

О.С. Хорошок